

PROGRAMMA

Week van de koloniale geschiedenis

18 t/m 25 oktober 2014
Museum Bronbeek

Zaterdag 18 oktober 2014

Het verhaal van de wonderlijke vogel Saip Ladang

Geïllustreerde sprookjesvertelling

Het verhaal van Saip Ladang en nog meer sprookjes over dieren in het Sumatraanse regenwoud, verteld door Clara Brakel en Marjolijn Groustra met illustraties van Naomi Ploos van Amstel.

De fantastische dierenverhalen van het eiland Sumatra zijn eeuwenlang mondeling overgeleverd, ter lering en vermaak. Ook zijn er verhalen opgetekend in Batakse boeken van bamboe of boombast, die worden bewaard in de Leidse Universiteitsbibliotheek. Het verhaal van de vogel Saip Ladang en andere dieren is onlangs vertaald door Clara Brakel, die een boek heeft gepubliceerd over Noord Sumatraanse vertelkunst. De illustraties zijn gemaakt door Marjolijn Groustra en haar dochter Naomi Ploos van Amstel.

Tijden:

13.00-13.30 uur

14.00-14.30 uur

15.00-15.30 uur

Locatie: Indische Zaal Museum Bronbeek

Toegang: gratis in verband met de Gelderse Museumdag. Maximaal 45 personen per voorstelling. Gratis toegangskarten op 18 oktober vanaf 10.00 uur verkrijgbaar bij de Infoservice.

Zondag 19 oktober 2014

***Een Nederlands-Indische familiechroniek vanuit
generatieperspectief bekeken***

Lezing door Henk Harcksen

Henk Harcksen vertelt hoe tussen een Nederlandse luchtmachtofficier en een ongewoon Indisch meisje uit Batavia wederzijdse liefde groeit. Hij legt een verband tussen een Rotterdamse koopmansfamilie en een Indisch gezin in Menteng beschermd door het 'Patiala Rajindra Sikh Infantry' bataljon. Aan bod komen de ontberingen tijdens de voettocht van Henk Harcksen sr. van het krijgsgevangenkamp Grune bei Lissa naar Neubrandenburg. Maar ook de strijd van de ML-KNIL tegen de Japanners en de Bersiap, waarin de Japanners van bewaker werden tot beschermer van hen die nog in de kampen verbleven. In de voordracht worden de schurende relaties van de betrokken families en hun omgeving door alle generaties heen blootgelegd. Eerder publiceerde Henk Harcksen zijn boek 'Liefde als ruwe diamant'.

Tijd: 14.00-15.30 uur

Locatie: Indische Zaal Museum Bronbeek

Toegang: museumentreebewijs in combinatie met gratis entreebewijs voor de lezing, op 19 oktober vanaf 10.00 uur via de kassa van museum Bronbeek. Maximaal 45 personen per lezing.

Reserveren: U kunt een plaats reserveren t/m 16 oktober via nb.ravensbergen@mindef.nl. Uw plaats blijft gereserveerd tot 30 minuten voor aanvang van de lezing.

Dinsdag 21 oktober 2014

Beelden van Bondgenoten **Talkshow**

Stichting Moluks Historisch Museum presenteert een talkshow over vrienden, vijanden en de eeuwige trouw van de Ambonees. Gezocht wordt naar nuancering in het beeld van de 'Trouwe Ambonees'. Historicus Wim Manuhutu gaat in gesprek met de antropoloog Fridus Steijlen over de dunne lijn tussen de begrippen 'vriend en vijand'.

Na de Japanse capitulatie in 1945 en de onafhankelijkheidsverklaring van Indonesië vochten Molukkers aan beide zijden van het Indonesisch-Nederlands conflict. Pro-Indonesische Molukkers vormden het bataljon Pattimura, terwijl de Molukken weer een favoriet wervingsgebied voor het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger werden. Soms kwamen beide groepen Molukkers tegenover elkaar te staan. Tijdens de jaren zeventig hebben Ben van Kaam en Henk Biersteker met een film als *Ambon Door de Eeuwen* geprobeerd een correctie op het traditionele beeld van de geschiedenis van de 'trouwe Ambonees' te geven. Dat leverde voor Molukkers in Nederland nieuwe en fascinerende beelden op met historische hoofdrolspelers zoals de eerste president en de eerste premier van de RMS. Na afloop van de talkshow kan men de documentaire bekijken en eventueel deelnemen aan een rondleiding door Museum Bronbeek (ook in het Moluks Maleis).

Tijd: 10.30-12.30 uur

Locatie: Sumatrazaal in de 'Kumpulan' op het landgoed Bronbeek.

Toegang: € 5,-, te betalen aan de zaal

Aanmelding: via nwigard@museum-maluku.nl o.v.v. Beelden.

Company B, van Bronbeek op patrouille! **Theatershow**

Theatergezelschap Delta Dua presenteert voor de hele familie een "knotsgekke over de top gezellige rame rame theatershow" over een groepje Molukse oud-KNILmilitairen met Maleistalige, Nederlandse en Engelse liedjes.

Tante Pang en enkele nog vitale oud KNIL-militairen wachten al 62 jaar smachtend in Nederland om terug te gaan naar de Molukken. Samen zijn ze verenigd in de partij PODP, Partij Pas Op De Plaats. Voor Molukkers simpel gezegd: Tar Kemuka Tar Kebelakang (kortweg TKTK)! Zij hebben hun leven destijds gegeven voor Nene Mina (Koningin Wilhelmina) en het Nederlandse volk. Maar spijtig genoeg heeft Nene Mina hen in de steek gelaten. Ze zijn niet eens door haar verwelkomd bij hun aankomst in de haven van Rotterdam. En toch zijn ze niet bij de pakken neer gaan zitten. Ze hebben een belangrijke missie. Mission Possible! Met al die bezuinigingen wil Company B de mensen via een aantal 'actiepunten' voor vriend en vijand een hart onder de riem steken. Hun aanpak is revolutionair en geënt op een Spartaanse opvoeding. No nonsens mentaliteit! Zelfs al loopt hun presentatie niet zo gesmeerd als gedacht en brengen zij eerder chaos en hilariteit, Company B laat zich niet uit het veld slaan. Kop op, zoals de revolutionaire ex-voetballer Johan Crujff het zegt: 'Je moet schieten anders kan je niet scoren!

Met Nel Lekatompessy, Anis de Jong, Rudy Tuhusula, Peter Lengams, Francois Pical en Johnny Contini. Techniek Willem da Lima en Sem Usmany. Artistieke leiding en regie Anis de Jong.

Tijd: 14.00-16.00 uur

Locatie: Sumatrazaal in de 'Kumpulan' op het landgoed Bronbeek.

Toegang: met museumentreebewijs; u kunt dit museumentreebewijs op 21 oktober vanaf 10.00 uur kopen aan de kassa van museum Bronbeek in het hoofdgebouw.

Woensdag 22 oktober 2014

Kantjil en Harimau **Wajangvoorstelling**

Spannend Indisch verhaal met schaduwpoppen in het wajangtheater voor het hele gezin.

Kantjil mag dan klein van stuk zijn en over zeer weinig spierkracht bezitten, maar wat Kantjil mist in spierkracht maakt zij meer dan goed met haar slimheid. Kantjil weet met haar snelle denken en gevatte opmerkingen Harimau de Tijger altijd op het verkeerde been te zetten. Ook dit keer verlangt Harimau ernaar om de kleine, maar in zijn ogen, smakelijke Kantjil te verorberen. Zal het Harimau deze keer dan eindelijk lukken om die luis in zijn pels te versmaden?

In beeld gebracht door vrijwilligers van Museum Bronbeek naar een verhaal door Jeroen Steenbeek en ingesproken door Florens Eykemans.

Activiteit in het kader van het Sprookjesfestival (<http://www.sprookjesfestival.nl/>)

Tijden:

11.00-11.30 uur

14.00-14.30 uur

Locatie: Indische Zaal Museum Bronbeek

Toegang: museumentreebewijs in combinatie met gratis entreebewijs voor de voorstelling, op 22 oktober vanaf 10.00 uur via de kassa van museum Bronbeek. Maximaal 45 personen per voorstelling.

Reserveren: U kunt per voorstelling een plaats reserveren t/m 20 oktober via Loket.KTOMM.Bronbeek@mindef.nl . Uw plaats blijft gereserveerd tot 30 minuten voor aanvang van de voorstelling.

Donderdag 23 oktober 2014

Tussen kolonialisme en nationaal-socialisme. De NSB in Nederlands-Indië 1933-1947.

Lezing door Robin te Slaa

Aanvankelijk kon de NSB in Nederlands-Indië op een behoorlijke populariteit bogen. Met de toenemende oriëntatie van de beweging van ir. A.A. Mussert op nazi-Duitsland veranderde dit. Aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog was de NSB ook in Nederlands-Indië een gehate minderheid. Wat was de houding van de nationaal-socialisten bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog?

Tijd: 14.00-15.00 uur

Locatie: Indische Zaal Museum Bronbeek

Toegang: museumentreebewijs in combinatie met gratis entreebewijs voor de lezing, op 23 oktober vanaf 10.00 uur via de kassa van museum Bronbeek. Maximaal 45 personen per lezing.

Reserveren: U kunt een plaats reserveren t/m 21 oktober via nb.ravensbergen@mindef.nl. Uw plaats blijft gereserveerd tot 30 minuten voor aanvang van de lezing.

Kembang Kuning - Gele Bloem

Lezing door Marjolein van Pagee

Marjolein van Pagee spreekt over haar fotografie en haar interviewproject Kembang Kuning - Gele Bloem. Daarbij laat ze zowel Nederlandse als Indonesische veteranen aan het woord over de strijd in de regio Oost-Java.

Tijd: 10.30-11.15 uur

Locatie: Indische Zaal Museum Bronbeek

Toegang: museumentreebewijs in combinatie met gratis entreebewijs voor de lezing, op 23 oktober vanaf 10.00 uur via de kassa van museum Bronbeek. Maximaal 45 personen per lezing.

Reserveren: U kunt een plaats reserveren t/m 21 oktober via nb.ravensbergen@mindef.nl. Uw plaats blijft gereserveerd tot 30 minuten voor aanvang van de lezing.

Vrijdag 24 oktober 2014

Boek & filmdag

Auteurs en filmmakers presenteren hun eigen werk. Dagvoorzitter is Hans van den Akker.

***Kazernekind, de geschiedenis van een Moluks gezin in Nederland* - Marlies Mielekamp**

Door middel van een lezing met citaten uit haar boek '*Kazernekind*' probeert Marlies Mielekamp het thema Vriend & Vijand duidelijk te maken. In haar boek komt goed uit hoe de vriendschap van de Molukse KNIL-lers met Nederlanders na hun gedwongen vertrek naar Nederland veranderde in vijandschap, en de laatste decennia weer omdraaide.

***Pionieren op Java* - Peter Hellema**

De Preanger Rubber Maatschappij werd in 1909 in Amsterdam opgericht. Het bedrijf bezat twee rubberplantages op West Java. Commerciële exploitatie van rubberplantages was nieuw: het bedrijf moest pionieren. Dit gebeurde in Nederlands-Indië, terwijl de ondernemers probeerden om dit vanuit Amsterdam aan te sturen en goed te laten verlopen. Peter Hellema beschrijft in '*Pionieren op Java. De Preanger Rubber Maatschappij onder Amsterdamse regie, 1909-1957*' de geschiedenis van dit bedrijf. De gang van zaken reflecteert het koloniale verleden van Nederland. Deze bedrijfsbiografie is mogelijk exemplarisch voor veel bedrijven die in deze periode in Nederlands Indië actief waren. Uitgever Walburg Pers reikt na de lezing het eerste exemplaar van dit boek uit.

***Arigato* - Sandra Beerends**

Korte film over een oma die tijdens een stranddag met kleindochter Toet een Japans gezin ontmoet. Plots komen de oorlogsherinneringen aan de voormalige bezetter van Nederlands-Indië in alle hevigheid boven. Het verhaal werd geschreven door Sandra Beerends, die zich liet inspireren door het oorlogsverleden van haar moeder.

***Oma vertelt* - Amber Nefkens**

Amber Nefkens werd door de jury van Cinemasia uitgekozen om een korte film te maken, die tijdens het filmfestival Cinemasia in april 2014 werd vertoond. In deze korte documentaire vertelt oma, geboren en opgegroeid Nederlands-Indië, aan haar kleindochter verhalen uit haar tijd in Indië. Terwijl ze samen Indische pasteitjes maakt, vertelt oma over het land van herkomst, het land dat niet meer bestaat: Nederlands-Indië.

***Bestemming Soerabaja* - Ilse Akkermans**

Dit boek gaat over de tijd van vader Harry Akkermans, die in 1945-1949 als militair diende in Nederlands-Indië. In een reiskoffer van haar vader vond Ilse honderden brieven van en aan de familie. Ze kon niet anders dan zijn verhaal opschrijven: "...Een hele generatie jonge militairen zweeg een leven lang over wat zij in Nederlands-Indië had meegemaakt. Met dit boek wil ik het taboe doorbreken van een verzwegen geschiedenis".

***Indisch verzet tijdens WO II in Den Haag... en Arnhem* - Herman Keppy**

Toen de Duitsers op 10 mei 1940 binnenvielen bevonden zich in Nederland tienduizenden mensen uit Indië: Indo's, Molukkers, Indonesiërs en totoks. Relatief veel van hen namen deel aan het verzet. Journalist en schrijver Herman Keppy doet al jaren onderzoek naar de strijd vanuit de Indische gemeenschap tegen de Duitse bezetter. Hij vertelt over het verzet van Indisch Den Haag, en de Indische betrokkenheid bij de Europese luchtstrijd en de Slag om Arnhem.

Tijd: 10.30-15.30 uur

Locatie: Sumatrazaal van de Kumpulan op het landgoed Bronbeek.

Toegang: met museumentreebewijs; u kunt dit museumentreebewijs op 24 oktober vanaf 10.00 uur kopen aan de kassa van museum Bronbeek in het hoofdgebouw.

Zaterdag 25 oktober 2014

Java 1825-1944

Deel 1: De Grote Reis van Prins Soeparto

Lezing

Het reisverhaal van Prins Soeparto, verteld door Madelon Djajadiningrat (historisch antropoloog) en Clara Brinkgreve (historicus) met illustraties door Hoessein W. Djajadiningrat, kleinzoon van de vorst.

Op 14 juni 1913 stapt Raden Mas Haryo Soeparto in Semarang aan boord van de 'Wilis' van de Rotterdamsche Lloyd om in Leiden te gaan studeren. Deze passagier was een nogal ongewone reiziger. Hij behoorde niet tot de groep Hollandse bestuursambtenaren of planters die deze schepen doorgaans bevolkte. Hij was een Javaanse prins, die naar Holland ging om in Leiden te studeren en kennis te maken met de moderne westerse wereld. Hij schreef in het Javaans een verslag van zijn reis. Bij toeval vond Madelon Djajadiningrat dit verhaal tussen de overige geschriften van de vorst in de jaren '70 tijdens haar onderzoek aan het Mangkoenegarase hof. Het werd in 1916 in Batavia uitgegeven door de Commissie voor de Volkslectuur, die de prins de opdracht had gegeven een reisverslag te maken. De opzet was dat zijn landgenoten zo in hun eigen taal kennis konden nemen van deze reis naar het moderne westen. Na zijn terugkomst op Java in 1916 werd de prins benoemd als Mangkunegoro VII, vorst van het Mangkunegarase rijk.

Tijd: 14.00-14.45 uur

Locatie: Indische Zaal Museum Bronbeek

Toegang: museumentreebewijs in combinatie met gratis entreebewijs voor de lezing, op 25 oktober vanaf 10.00 uur via de kassa van museum Bronbeek. Maximaal 45 personen per lezing.

Reserveren: U kunt een plaats voor deze lezing reserveren t/m 23 oktober via nb.ravensbergen@mindef.nl. Uw plaats blijft gereserveerd tot 30 minuten voor aanvang van de lezing.

Java 1825-1944

Deel 2: Vogel Garuda en Vogel Phoenix in Insulinde

Lezing

Een verhaal over hoe de Javaanse vorsten en adel zichzelf opnieuw uitvonden na de verloren Javaoorlog van 1825 tot 1830, verteld door Iwan Sewandono (antropoloog).

Tijd: 15.00-15.45 uur

Locatie: Indische Zaal Museum Bronbeek

Toegang: museumentreebewijs in combinatie met gratis entreebewijs voor de lezing, op 25 oktober vanaf 10.00 uur via de kassa van museum Bronbeek. Maximaal 45 personen per voorstelling.

Reserveren: U kunt een plaats voor deze lezing reserveren t/m 23 oktober via nb.ravensbergen@mindef.nl. Uw plaats blijft gereserveerd tot u 30 minuten voor aanvang van de lezing.

Dagelijks m.u.v. maandag

Themarondleidingen *Vriend en vijand in de kolonie*

Tijd:

18 oktober 12.00-13.00 en 16.00-17.00 uur
19 oktober 15.30-16.30 uur
21 oktober 16.00-17.00 uur
22 oktober 15.00-16.00 uur
23 oktober 16.00-17.00 uur
24 oktober 16.00-17.00 uur
25 oktober 16.00-17.00 uur

Locatie: vaste expositie '*Het verhaal van Indië*'. Start: hal begane grond.

Toegang: museumentreebewijs

Films uit de collectie van Filminstituut EYE

Filmmuseum EYE presenteert in een doorlopende vertoning 3 amateurfilms van verschillende origine over Nederlands-Indië in de periode 1928-1935.

De opnamen dateren uit de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw en laten grotendeels stereotype beelden zien van familie-uitstapjes, opgroeiende kinderen, de bedienden in en om het huis en tochtjes naar het binnenland. Andere terugkerende onderwerpen zijn de opkomst van de moderne tijd, waarbij de opnamen van auto en motorfiets, nieuwbouwhuizen en zwembaden, symbool staan voor de in Indië verworven welvaart. De films vallen voornamelijk in de categorie 'goed nieuws van het thuisfront'. Ze geven een monter beeld van de in de kolonie levende Nederlander en schotelen een optimistisch beeld voor van een zich in snel tempo moderniserende kolonie. Daarbij worden gevoelige onderwerpen als het lijdzaam verzet van de inlandse bevolking tegen de Hollandse overheersing, het onafhankelijkheidsstreven van de Indonesische nationalisten en de economische crisis van 1929 bewust genegeerd.

Portret bij het kippenhok, Dajabirano en Tosari

Regie: Anton Frits Lens, 1933 – 1934. Duur 9 minuten.

Potpourri van amateurbeelden waarin door middel van enscenering de dagelijkse bezigheden getoond worden van de vrouw deze huizes.

We zien mevrouw Lens in haar verschillende rollen als hoofd van het personeel, moeder en vrouw. Na een portret ter introductie, zien we haar onder meer bij de keuken, kokki aansturen bij het maken van spekkoek - het lievelingsschoteltje van het gezin - op een vuurpot. Ze toont de tuin en de auto met chauffeur; ze koopt het eten aan de deur en doet de correspondentie met de familie overzee. Bovendien probeert ze te tonen dat ze haar personeel gelijkwaardig behandelt; ze speelt zelfs een werpspelletje met ze bij de keukenvertrekken.

Tussendoor zijn een aantal shots van tripjes en vakantieeises gemonteerd.

De bedienden van de familie Sanders

Regie: H.J.A.Sanders, 1937. Duur 5 minuten.

H.J.A. Sanders was als directeur verbonden aan de goudmijn M.M.R.L. (Mineral Mining Redjang Lebong) gelegen in Redjang Lebong, in het Barisangebergte, ten Noorden van Benkoelen op Zuid-West Sumatra. Het echtpaar Sanders woonde hoog in het dal in een huis dat neerkeek op de mijn, de kampongs en de personele behuizing. De geïsoleerd levende Sanders werden verzorgd door een staf van negen huisbedienden. Bij het afscheid van Indië in 1937 maakt Henk Sanders een film van het personeel waarin hij ze bijzonder liefdevol in beeld brengt. Wat betekende het om na jaren in de kolonie te hebben doorgebracht, de wereld in de Oost achter te moeten laten?

Brug, schietwedstrijden en voetbal

Regie: J.T. Sandberg, 1928 – 1929. Duur 11 minuten.

Het gezin Sandberg woonde van 1920 tot 1933 in Koedoes op Midden-Java, district Potdinokol, waar de maker J.T. Sandberg werkzaam was in de suikerindustrie. Sandberg, zelf van adel, was getrouwd met een vrouw van half-Indische afkomst. Het huwelijk gold voor de buitenwacht als een mesalliance; de films tonen echter een harmonisch gezinsleven. Sandberg legt zijn onderwerpen vast met een opmerkelijk gevoel voor kadring, timing en licht. We krijgen een aantal feestelijkheden te zien ter gelegenheid van de opening van een lokale verbidingsbrug waarbij de Inlandse bedienden, de Indo collega's en zijn dochters ongedwongen voor de camera poseren.

Tijd: aaneengesloten en doorlopende vertoning tussen 13.00 en 17.00 uur. Niet op maandag (museum gesloten).

Locatie: filmunit Museum Bronbeek, begane grond oostvleugel

Toegang: museumentreebewijs